

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. ישן לא קנה ביבמתו.....1
- ב. בנתקע ... וביבמתו לא קנה ... שנתכוון לאשתו ותקפתו יבמתו ובא עליה שניהם אנוסים ... שנתכוון לאשתו ותקפוהו עובדי כוכבים ודבקים זה בזה ובא עליה.....2
- ג. ביאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומריין בה.....2
- ד. בין ער הוא בין ישן הוא בין ערה היא בין ישנה היא ... במתנמנם ... נים ולא נים תיר ולא תיר כגון דקרו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מדכר.....2
- ה. נפל מן הגג ונתקע חייב בארבעה דברים ... בנזק בצער בשבת ברפוי אבל בושת לא מיחייב ... עד שיתכוון.....3
- ו. נתכוון להטיח בכותל והטיח ביבמתו לא קנה להטיח בבהמה והטיח ביבמה קנה דהא קמכוין לשם ביאה בעולם.....4
- ז. בשעת איסורא בכרת אף אשת אח ... בחיי בעלה בכרת.....4
- ח. המערה בזכור ... משכבי אשה כתיבא.....5
- ט. המערה בבהמה.....6
- י. אחות אביך אחותו בין מן האב בין מן האם ... דודתו מן האב ולא מן האם.....7
- יא. משפחת אב קרויה משפחה משפחת אם אינה קרויה משפחה.....9

דף נד.

א. ישן לא קנה ביבמתו

למרות שנתבאר לעיל דף נג: שביאת יבמה קונה אפילו בלא כונה ואפילו באונס שכל שנתקיימה המצוה נעשית כאשתו. אך מכל צריך שהיתה כונתו לשם ביאה בעלמא

אבל אם לא נתכוין לשם ביאה כלל¹ כגון שהוא ישן, או שכור שהגיע לשכרותו של לוט² שאינו מכיר כלום, לא קנה, כיון לא היתה כונתו לשם ביאה כלל, והתורה אמרה יבמה יבא עליה שיתכוין לשם ביאה.

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קסו ה

² ב"ש שם ח מהמ"מ

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

**ב. בנתקע ... וביבמתו לא קנה ... שנתכוון לאשתו ותקפתו
יבמתו ובא עליה שניהם אנוסים ... שנתכוון לאשתו
ותקפותו עובדי כוכבים ודבקים זה בזה ובא עליה**

היבם שנתקשה לאשתו³, ואפילו נתקשה ליבמתו⁴, ונפל מן הגג ונתקע ביבמתו לא קנה, שהרי אין כאן כוונת ביאה כלל.

אולם אם התכוין לביאה, כבר התבאר לעיל דף נג: שאפילו בא עליה כגון שנתכוין⁵ לבא על אשתו ונתקשה לה, ותקפתו יבמתו ובא עליה. וכן אם היו, שניהם אנוסים, כגון שנתכוין לבא על אשתו ונתקשה לה, ותקפותו נכרים ודבקים זה בזה, ששניהם לא נתכוונו לשם מצוה.

ג. ביאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומרין בה

כבר התבאר לעיל דף נ: שמאמר⁶ שהוא קידושי כסף, מן התורה אינו מועיל ביבמה שכן כתיב יבמה יבא עליה ויבמה, ביאה גומר בה ואין כסף ושטר גומרין בה. מ"מ אמרו חז"ל שיהא מאמר מועיל ביבמה לענין זה, שאם עשה מאמר ביבמתו פסלה על אחיו, ואין אחד מן האחין יכול לייבמה אלא הוא. ותקנו חכמים שלא לקנות יבמתו בביאה מפני שנראה כפריצות כמבואר לעיל דף נב. אלא לא יבא עליה היבם עד שיקדשה קידושי שטר או כסף בשוה פרוטה ובפני עדים כמו שמקדשין שאר נשים. וצריכה ג"כ חופה אחר קידושין כמו שאר נשים.

**ד. בין ער הוא בין ישן הוא בין ערה היא בין ישנה היא ...
במתנמנם ... נים ולא נים תיר ולא תיר כגון דקרו ליה
ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מדכר**

³ שו"ע ונו"כ שם

⁴ שלא נתכוונו אלא לומר שכבר היה מקושה יהיה מאיזה צד שיהיה ולא נקט לאשתו אלא אורחא דמילתא כן נראה לענ"ד. מ"ז שם ו

⁵ שו"ע ונו"כ שם ז

⁶ לבוש שם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

מה שנתבאר לעיל שאין היבם קונה את יבמתו אם בא עליה כשהוא ישן, או שיכור. זה אינו אלא ביבם, שצריך יתכוין לשם ביאה, אבל היבמה אפילו לא נתכונה לשם ביאה כלל, כגון שהיתה ישנה או שכורה בכל ענין קנאה, וכבר נתבאר שאפילו בעל כרחו⁷.

ואם לא ישן היבם אלא נמנם נחשב הדבר כיש לו כונה לביאה וקנאה⁸, איזהו מתנמנם ישן ואינו ישן ניעור ואינו ניעור, כגון שאם קורין אותו והוא עונה ואינו יודע להשיב דבר שצריך להרהר קודם שישיב, וכשמזכירין אותו הוא נזכר, כגון ששואלין אותו באיזה מקום הנחת הפין פלוני ואינו יודע להרהר ולזכור בעודו מתנמנם באיזה מקום הניחו, וכשמזכירין אותו ואומרים לו הנחת במקום פלוני, הוא נזכר ואומר הן או לאו וכיוצא בזה⁹.

ה. נפל מן הגג ונתקע חייב בארבעה דברים ... בנזק בצער בשבת ברפוי אבל בושת לא מיחייב ... עד שיתכוון

מי שנפל¹⁰ ברוח מצויה, מנג שאין לו מעקה¹¹ על אדם אחר והזיקו מעעיקר דין תורה חייב בארבעה דברים – נזק צער ריפוי שבת – מתוך החמישה שחייב בהם אדם החובל בחבירו, שהרי הוא שונג קרוב למזיד הוא¹², שלא היה לו לעלות לגג שאין לו מעקה כיון שיכול ליפול ברוח מצויה, אך פטור מבושת הואיל ולא כיון.

אולם בימינו¹³ שבעו"ה אין לנו דיינים סמוכים¹⁴, אין גובים אלא שבת וריפוי¹⁵, וי"א¹⁶ שאף ריפוי ושבת אין דנין אלא כופין החובל לפיים הנחבל ולקנסו כפי הנראה להם, ומכל מקום ישנה משמעות לדין הנזכר, מכיון שאם תפס כשיעור מה שחייב לו מדין התורה, בשלימות, אין

⁷ לבוש וב"ש שם ז

⁸ ב"ש שם ז. וצ"ע מדוע השמיטו בשו"ע שם

⁹ מ"ב קעח מז וקסד

¹⁰ שו"ע ונו"כ הו"מ תכא יא

¹¹ מוכח מדברי הלבוש שם

¹² סמ"ע שם יח מהטור

¹³ שו"ע ונו"כ שם א סעיף ב ה

¹⁴ מה שאמרנו שאין סמוכים בזמנה"ז לא תקשה לך הא גם עדיין נוהג סמיכות הרבנות כמ"ש ביו"ד סי' רמ"ב דסמיכה זו היא רק מתקנת רבותינו זכר לסמיכה ואינה אלא כנטילת רשות כמ"ש שם וזהו לגיטימי וקדושין וחליצות דאין להזדקק לדברים אלו בלא סמיכה הנהוגה. ערוה"ש שם יד

¹⁵ דעת המחבר כדעת הרמב"ם

¹⁶ דעת הרמ"א כדעת הרא"ש

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

מוציאים מידו, כיון שבאמת חייב ע"פ התורה אלא שאין בנו כח לדון¹⁷, ולכן במקרה הנזכר אם תפס דמי הבושת, מוציאין מידו כיון שאינו חייב לו. וכן יש משמעות, שאינו חייב לפייסו עבור הבושת. ועוד שהמזיק יחוש לעצמו לצאת ידי שמים, ולקיים כל תשלומים שחייבה התורה¹⁸.

ו. נתכוזן להטיח בכותל והטיח ביבמתו לא קנה להטיח בבהמה והטיח ביבמה קנה דהא קמכוזין לשם ביאה בעולם

כאמור לעיל אין היבם קונה¹⁹ אלא אם כיון לביאה, ואפילו נתכוזן להוציא זרע אך לא התכוזן לבעול, ומאיזה סיבה בא על יבמתו כגון שנפל עליה, או חשב שהיא מצעי המיטה, לא קנה. אך אם התכוזן לביאה כל שהיא, אפילו התכוזן לבא על בהמה, ומאיזה סיבה נתהוה שבא על יבמתו כיון שהתכוזן לביאה, קנה.

דף נד:

ז. בשעת איסורא בברת אף אשת אח ... בחיי בעלה בברת

הנדה הרי היא כשאר כל העריות וכתוב בפרשת קדושים (ויקרא כ פסוק יח)

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשָּׁכַב אֶת אִשְׁתּוֹ דְּוָה וְגָלָה אֶת עֲרֹתָהּ אֶת מְקַרְהָ הָעֶרְוָה וְהוּא גִלְתָּהּ אֶת מְקוֹר דְּמִיָּהּ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם, ודוה הוא כולל שני מינים נדה וזבה (שדוה רצה לומר שזב ממנה דם).

וכתיב מְקַרְהָ הָעֶרְוָה לְמִדְּנֵהּ שֶׁאֵפִילוּ לֹא גָמַר בִּיאָתוֹ אֲלֵא שֶׁהֶעֱרָה בָּהּ לְבָר, מכל מקום חייבים כרת, בין כדרכה בין שלא כדרכה²⁰.

ואחד הבא על הנדה כל שבעת הימים ואפילו לא ראתה אלא יום ראשון ואחד הבא על יולדת זכר כל שבעה או על יולדת נקבה כל ארבעה עשר או על הזבה כל ימי זובה וספירתה בין שפחה

¹⁷ שו"ע שם הוערה"ש ז

¹⁸ ערוה"ש שם יג

¹⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז שם

²⁰ כן הוא ברמב"ם איסורי ביאה ה"א, חכמת אדם כלל קז סעי' א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

בין משוחררת הכל בכרת שנאמר בנדה (שם טו פסוק יט) שבעת ימים תהיה בנדתה " ובזבה נאמר (שם פסוק כה) כל ימי זוב טמאתה פימי נדתה תהיה, וביולדת זכר הוא אומר (שם פסוק ב) פימי נדת דותה תטמא וביולדת נקבה (שם פסוק ה) וטמאה שבעים בנדתה²¹.

במה דברים אמורים שהטומאה תלויה בימים, בשטבלה במי מקוה אחרי הימים הספורים, אבל נדה זובה ויולדת שלא טבלו במי מקוה הבא על אחת מהן אפילו אחרי כמה שנים חייב כרת שבימים וטבילה תלה הכתוב שנאמר (שם טו פסוק יח) ורחצו במים, זה בנין אב לכל טמא שהוא בטומאתו עד שיטבול²².

אשת אחיו שלא במקום מצוה, בין מן האב בין מן האם, בין מן הנשואין בין מן הזנות, ואפילו ממזר מחייבי כריתות²³ אסורה מן התורה והבא עליה במזיד בריה הוא בכרת²⁴. ואפילו גירשה אחיו או מת ויש לו בנים. אבל אנוסת אחיו או מפותתו או שבא עליה בזנות, הרי היא מותרת לו²⁵. וכן אם היתה משודכת לאחיו ובא עליה אחיו, מותרת לו²⁶.

ח. המערה בזכור... משנבי אשה כתיבא

הבא על הזכר או הביא זכר עליו אפילו לא גמר ביאתו²⁷ כיון שהערה בו דהיינו שהכניס²⁸ העטרה²⁹, אם היו שניהם גדולים נסקלים, ויש בזה כרת,

²¹ רמב"ם שם פ"ד ה"ב

²² שם ה"ג

²³ וא"כ נולד מהשפחה או הגויה ועיין לעיל סעיף כא.

²⁴ סה"מ לרמב"ם ל"ת שד"מ

²⁵ רמב"ם איסורי ביאה פ"ב ה"ג שו"ע ונו"כ אבהע"ז טו כב.

²⁶ ולא אמרינן כיון שהיתה משודכת לו מסתמא בא עליה לשם קידושין, דהא בעינן עדים וודאי כשבעל לא היו עדים, דעל דבר כזה ודאי היה מתחבא כיון שהוא פריצות. ועוד כיון דפנויות דידן נדות הם, וא"כ כיון שבעל אותה מוכח דלא חייש לאיסור כרת, וא"כ ודאי לא חש לבעול לשם קידושין ולהזמין עדים כדי שלא תהיה בעילת זנות, דאם אינו מקפיד על ביאת כרת, ודאי אינו מקפיד על ביאת זנות. נחלת בנימין סי' ד

²⁷ ואפילו לא הוציא זרע וכמ"ש בטור אבהע"ז סי' כ

²⁸ "באחוריים יש יש שתי שפיות וביניהם יש קמט וסדק עמוק וארוך ע"פ כל האחר והוא ג"כ עובי הירכים ובאמצעיתו יש הנקב שממנו יוצא הרעי והבא על הזכור שחייב ג"כ בהעראה הנה בלי ספק שצריך שיערה בנקב ההוא ממש שהרי בשום מקום לא שנינו במשנה הבא על הזכור רק כך שנינו הבא על הזכור ופירש"י בסנהדרין דף נד ע"ב בד"ה חייב שתיים דלא מיקרי זכור אלא נקב המשכב והביאו התיו"ט בסנהדרין פ"ז משנה ד' וא"כ הבא על הזכור היינו שבא על הנקב לא על הסדק א"כ העראה דזכור היינו שיכניס העטרה בנקב". (נודע ביהודה תנינא אבהע"ז סי' כג)

²⁹ היינו שבראש הגיד אינו אלא בשר ולא גוף הגיד ולהכי אינו ביאה להתחייב עליו מיתה ועיין בב"ש אבהע"ז סי' כ ס"ק ג' שהביא דברי הט"ו שחילק בין ראש העטרה שפונה לצד הנוף דהיינו החלק העליון שבוה יש חילוק אם הכניס העטרה או לא אבל חלק העטרה הפונה למטה לצד הקרקע ששם מתקצרת העטרה והלכת עד סמוך לראש הגיד ששם יש שביל בין שני הקצוות שמגיעים זה אל זה זה הווה כנוף הגיד עצמו ומיד כשנכנס הווה ביאה וחייב ולכן אם הכניס גם צד התחתון חייב מיד וא"כ יוצא שבדרך כלל חייב אף שמכניס מקצת

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

(שם יח פסוק כב) אֶת זָכָר לֹא תִשָּׁכַב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הוּא בֵּין שֶׁהִיָּה בּוֹעַל אוֹ נִבְעֵל³⁰.

ואם בא עליו בנשיקה שהיא פחות מהכנסת עטרה, כדלהלן דף נה: חייב משום לאו דלא תקרבו לגלות ערוה³¹.

וזאת מן העריות שנעטוו עליה כל בני העולם בכלל, בין ישראל או כל שאר האומות. ואפילו עבדים כנענים ישנן בכלל איסור זה של זכור ונזהרגין עליו, אף על פי שאינן בכלל איסור עריות של קורבה, שהן מותרין אפילו באמם ואחותם, לפי שהם יצאו מכלל גוים ולכלל ישראל לא באו, אף על פי כן איסור זכור ונזהג בהם³².

ט. המערה בבהמה

הבא על הבהמה³³ או שהביא בהמה עליו בין כדרכה בין שלא כדרכה שניהן נסקלין גם האדם וגם הבהמה שנאמר (שם פסוק כג) וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׁכִבְתָּךְ לְטִמְאָה בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא תַעֲמֹד לְפָנֶי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבָּל הוּא " בין שרבעה או הביאה עליו.

ואחד בהמה ואחד חיה ועוף הכל בסקילה, ולא חלק הכתוב בבהמה בין גדולה לקטנה, שנאמר וּבְכָל בְּהֵמָה אֵפִילוֹ בְיוֹם לִידְתָּהּ, כיון שהערה בה כלומר שהכניס ראש העטרה או הערת הבהמה בו³⁴, שניהם נסקלים, הוא והיא, וכן אשה שהביאה בהמה עליה כיון שהערתה בה הבהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה שניהם האשה והבהמה נסקלים³⁵.

העטרה והב"ש עצמו חלק עליו דאפי' בתחתית הגיד נקרא עטרה ואינו חייב אם הכניסה עד שיכניס הגיד עצמו דהיינו כל העטרה.

³⁰ חייב הנשכב משום אזהרה יתירה לר' ישמעאל כדאית ליה ולר' עקיבא כדאית ליה עיין סנהדרין פרק ארבעה מיתות נ"ד ע"ב ובכריתות ג' ע"א וברש"י כריתות ג' ע"א ד"ה דאמר רבי אבהו, הקשה למה צריך לאו מיוחד לנשכב, ותירץ הגבי עריות שגם האשה מתהנה קרינן ביה ונכרתו הנפשות העושות (ויקרא י"ה, כ"ט), אבל גבי משכב זכר דהנשכב אינו נהנה בעי אזהרה מיוחדת, ועיין תוס' יבמות נ"ד ע"ב ד"ה בזכור מהו, כתבו טעם אחר דצריך אזהרה מיוחדת לנשכב כיון דלא הוי דרך ביאה, עי"ש. מנחת חינוך מצוה קפט אות ו

³¹ עיין אלה המצוות ל"ת שנג, ובמנחת חינוך מצוה קפט אות ב

³² חינוך קפט

³³ רמב"ם איסורי ביאה פ"א ה"ז חינוך מצוה רי

³⁴ ואפילו לא הוציא זרע וכמש"כ בטור אבהע"ז סי' כ

³⁵ שם הי"ז

הלכות הדרג היומי

מסכת יבמות

י. אחות אביך אחותו בין מן האב בין מן האם ...

דודתו מן האב ולא מן האם

אחות אביו ואחות אמו, אסורות לו מן התורה, בין שהאחות היא מן האב בין שהיא מן האם בין מנישואין בין מן הזנות.³⁶ אך מותר אדם בבת אחי אביו, ובבת אחי אמו, ואחי אביו ואחי אמו מותר באשתו ובבתו.

אחותו אסורה לו מן התורה³⁷, בין אחותו מאביו או מאמו, בין אחותו מהנישואין או מהזנות, אפילו בא אביו על הערוה והוליד ממנה בת, אחותו היא וחייב עליה, חוץ מאחותו מן השפחה או מעובדת כוכבים. ולכתחילה אסור לבא עליה³⁸, ויש מסתפקים לומר שדוקא מדאורייתא הולד הולך אחר השפחה ואחר העובדת כוכבים, אבל מדרבנן הוי זרעו, ולכן יש להחמיר לכתחילה אפילו בנתגירה או נשתחררה.³⁹

יש אומרים שאם בא אביו על שפחתו והוליד ממנה בת, תולים שודאי אחותו היא. כיון שמסתבר ששיחרר את שפחתו קודם שבא עליה כדי שלא לעבור על איסור⁴⁰ בביאתו⁴¹, וא"כ הבת שנולדה אחותו היא לכל דבר, ואפילו אמר שכיון לשם זנות, אינו נאמן⁴².

³⁶ שו"ע ונו"כ שם טו, טז יז

³⁷ שם סעי' י

³⁸ עיין בח"מ סק"ג מה שהקשה בזה, ועיין בנתיבות לשבת ס"ק כ דצ"ל דהכא איירי בהיתה מיוחדת לו, דאל"ה כיון שהשפחה והנכרית מופקרות, א"כ הרי הוא ספק דרבנן דילמא לאו זרעו הוא.

³⁹ דאל"ה הרי אסורה עליו משום שפחות או משום גויה, ואע"ג שאחר שנתגיירה הרי היא כקטן שנולד וודאי לאו אחותו היא, עכ"פ מדרבנן החמירו משום שנראית כאחותו. נחלת צבי סי' קנו

⁴⁰ ועיין בעצי ארוזים סק"ד, שלפ"ז בכהן לא שייך ענין זה, שהרי גם אחר שמשחררה אסורה עליו משום זונה מדאורייתא, וא"כ אין יסוד להניח ששיחררה. אמנם עיין באוצר הפוסקים שם אות כב דלדעת כמה ראשונים, אין כהן עובר בביאתו על שפחה, אא"כ קידשה. כיון דאין בדרך זנות לאו דאשה זונה לא יקחו, ולפ"ז שייך דין זה גם בכהן. ואפשר שלכן לא הזכיר השו"ע חילוק בין כהן לישראל בענין זה.

⁴¹ והרמב"ם חולק על דין זה בפרק י הי"ט מגירושין, וס"ל שהבת בחזקת שפחה עד שיתברר ששיחרר את אמה, וא"כ דינה כדלעיל. ועיין בעצי ארוזים סק"ג, דהרמב"ם לשיטתו, שבשפחה אין איסור שלא יהיה קדש, ובישראלית פנויה יש אם בא עליה לשם זנות, וא"כ אדרבא מסתבר שלא שיחררה קודם שבא עליה כדי שלא יעבור בלא יהיה קדש.

⁴² וצ"ל שמדובר שהחזקה הבת לבתו, שאל"כ יהיה נאמן לומר שבא לשם זנות מינו שיכל לומר אין זה ביתי. ואין לומר דאינו נאמן כיון שמשים עצמו רשע במה שאומר שבא עליה לשם זנות, כיון שגם אם שחררה עבר על איסור דלעולם בהם תעבודו. (נתיבות לשבת ס"ק ג. אמנם בעצי ארוזים סק"ג כתב, שבאמת הטעם שאינו נאמן משום אין אדם משים עצמו רשע, ואע"ג שגם לשחררה אסור, כאן כיון שמשחררה לטובת עצמו ולהנאתו, הרי זה כמכר שאין בו איסור).

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרג היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

מותר אדם⁴³ בבת אשת אביו שנולדה לה מאיש אחר, ואפילו אחות חורגת ואפילו היא בת אשת אב שגדלה בבית בין האחין מותרת להם, ולא חיישינן למראית העין⁴⁴ שנראית כאחותם. ולהחוששים לצוואת ר' יהודה החסיד⁴⁵, אסור להם לישא. והמנהג שאין חוששים לכך⁴⁶.

אב ובן מותרים לישא שתי אחיות, שאין להוסיף על השניות שמנו חכמים⁴⁷. ולהחוששים לצוואת ר' יהודה החסיד⁴⁸, אסור להם לישא, אא"כ מתה אחת מהאחיות⁴⁹, כגון הנשואה לאב שאז מותר לבן לישא אחותה.

אשת אחי אביו מן האב⁵⁰ היא דודתו האמורה בתורה⁵¹ האסורה עליו בין מן האירוסין בין מן הנשואין, ואפילו אחר שגירשה אסורה לו מן התורה. אבל אשת אחי אביו מן האם, אינה אסורה אלא מדרבנן⁵². וכן אם אנס או פיתה אחי אביו אשה, וכן אם בא עליה דרך זנות, הרי היא מותרת לו⁵³.

אשת אחי אמו, בין מן האם בין מן האב, אינן אסורות אלא מדרבנן⁵⁴.

⁴³ שו"ע ונו"כ שם יא

⁴⁴ ואע"ג דבאשת חמיו אסרינן משום מראית העין שנראית כאם אשתו, כתב בשו"ת חתם סופר חלק ד (אה"ע ב) סי' קכח "נלע"ד דמשום הכי אית ליה קלא לחורגים, דודאי ניכר לכל במעט עיון ההפרש בין אהבת אחים זה לזה לאהבת החורגים, והטבע לא ישתנה לעולם, ובוזה יודע איפה כי אינה אחוה ממש. משא"כ אשת חמיו נראית כאם אשתו, משום שהייב אדם בכבוד אשת אביו מן התורה. (ואפילו להסוברים שאין חייב בכבוד מן התורה, עיין יו"ד סי' רמ סעי' כא עכ"פ חייב מדרבנן משום אשתו). ואפילו לאחר מות האב, מ"מ נכון לכבדה כמ"ש בשו"ע יו"ד סי' רמ סעי' כא מהא דכתובות קג ע"א, ומשו"ה מתחזי כאמה ממש. ונראה אפילו אי אפסקיה גברא אחרינא שאשת חמיו נישאת לאיש אחר אחר מיתת חמיו, ואעפ"י שפשוט הוא כי אז מסתלק חיוב הכיבוד לגמרי ואית ליה קלא שאינה אמה, מ"מ לא פלוג רבנן ואסורה לו".

⁴⁵ עיין בפ"ת אהע"ז סי' ב' ס"ק ז', וביו"ד קמ"ז ס"ק ו'.

⁴⁶ מקור החסד על צוואת ר"י החסיד אות כט

⁴⁷ ואע"ג שבצוואת ר' יהודה החסיד ובספר חסידים סי' תעז כתב שלא ישאו אב ובנו שתי אחיות, כבר כתב בנודע ביהודה תנינא אבהע"ז סי' ע"ט שלא דיבר רק לשעה או למשפחתו. ועיין בשו"ת שב יעקב סי' כ"ג, ועיין חת"ס אהע"ז ב סוס"י קמז, דמאן דקפיד לא קפדינן בהדי ובמיוחד בדבר מצוה.

⁴⁸ עיין בפ"ת אבהע"ז סי' ב' ס"ק ז' וביו"ד קמ"ז ס"ק ו'.

⁴⁹ עין במקור החסד לצוואת ר"י החסיד אות לד.

⁵⁰ שו"ע ונו"כ שם ח

⁵¹ ויקרא יח, יד

⁵² דילפינן כאן מקרא דבוה, רק אחוה מן האב אסורה מן התורה, אע"ג שבכל עריות אין חילוק בין אחוה מן האב לאחוה מן האם.

⁵³ ברמב"ם איסורי ביאה פ"ב הי"ג.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם ט ואם עבר בשוגג שסבר שבזה מותר וכנסה, אין כופין אותו לגרש, כיון דאינה כשאר שניות אלא דורות אחרונים אסרוה. (שו"ת מנחת עני סי' נד מובא בפתחי תשובה ס"ק ח). אבל שלא בשוגג כופין לגרש, ודלא כיש מקילין שאין כופין. (ב"ש שם ס"ק מז). ובאבני נזר סי' נד וכן בכתב סופר יו"ד סי' קסח ס"ל, דאף בשוגג כופין לגרש, ואפילו באונס כופין לגרש, אע"ג שאין בו דין יהרג ועל יעבור, כיון שאינה מן השניות. (דבשניות הדין דיהרג ועל יעבור). ואפילו אם יצאו לתרבות רעה בגלל זה, אין לדיין לחוש לזה. אמנם אם יש להם ילדים, אין לכופם אם יש לחשוש שיצאו הילדים לתרבות רעה, "דטוב לנו למשוך ידינו, מלאבד נפשות אלו בשביל שאחרים יקחו מוסר, דמה לי לתקן אחרים ולאבד אלו הילדים".

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ומכאן ואילך, כגון אשת אחי אבי אביו מן האם ואשת אחי אם אמו בין מן האב בין מן האם, מותרות. ואשת אחי אבי אביו מן האב, ואחות אבי האב בין מן האם בין מן האב, ואחות אם האם, מותרות. ויש מי שאוסר באלו⁵⁵.

יא. משפחת אב קרויה משפחה משפחת אם אינה קרויה משפחה

למדו חכמים מן המקרא שמשפחת האם אינה קרויה משפחה⁵⁶, לפיכך אין האם יורשת את בנה ולא את בתה, וכן אחין מן האם אין יורשין זה את זה, אלא כל אחד ואחד ממשפחת אביו יורש אותו, ואפילו שתוקי כלומר מי שאין ידוע מי הוא אביו, שאין לו יורשים מן האב אין משפחת אמו יורשין אותו אלא הרי הוא כגר ונכסיו הפקר.

אבל האישי יורש את אמו וכן הבת את אמה אם אין לה בן, שדינם בנכסי האם כמו בנכסי האב ששניהם יורשין אותו אלא שהבן זרעו קודמין לבת.

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם יח ובאבני שיש ח"א סי' קן כתב, דכל הפוסקים התירו בזה, וא"כ ודאי אין צריך להחמיר בזה. ובפרט שהמחבר כתב בלשון יש מי שאוסר שכוונתו להביא דיעה זו רק לחלוק לה כבוד. ואפילו לפי הש"ך יו"ד סי' רמב בכללי הוראה שאפשר שהביא המחבר דעה ביש מי שאוסר כדי שעכ"פ יהוש לעצמו כדברי היחיד באיסור תורה, מ"מ להרות לאחרים הם מלהזכיר. וגם אפשר דדיעה זו שאסרה, אינו אלא באשת אחי אבי אביו מן האם ואחות אבי האב בין מן האם בין מן האב שיש בה קורבה דאב ולא בשאר. וכן בשו"ת רע"א מהד"ת סי' מה היקל כדיעה א'. אמנם בשו"ת אחיעזר ח"ג סי' יח כתב, דיש להחמיר בזה. ועיין שו"ת חת"ס ח"ב סי' קכט, ואכמ"ל.

⁵⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ רעו ד